

Briuselis, 2019 m. liepos 2 d.
(OR. en)

10160/19

ECOFIN 615
UEM 218
SOC 467
EMPL 356
COMPET 496
ENV 587
EDUC 302
RECH 335
ENER 339
JAI 697
FSTR 118
REGIO 154

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 9931/19 - COM(2019) 507 final

Dalykas: Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2019 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Airijos stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2019) 507 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. d.

dėl 2019 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2019 m. Airijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

kadangi:

- (1) 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2019 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. kovo 21 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2018 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Airija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurios reikėtų parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2019 m. kovo 21 d. 2019 m. balandžio 9 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos³ (toliau – 2019 m. euro zonai skirta rekomendacija), kurioje pateikiamos penkios rekomendacijos euro zonai (toliau – rekomendacijos euro zonai);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Airija turėtų užtikrinti, kad 2019 m. euro zonai skirta rekomendacija, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1 ir 3 rekomendacijose, būtų visiškai ir laiku įgyvendinta. Visų pirma, sutelkus su investicijomis susijusią ekonominę politiką į nurodytas sritis ir įdiegus mokesčių priemones bus padedama įgyvendinti antrą rekomendaciją euro zonai dėl paramos investicijoms, viešųjų finansų būklės gerinimo ir kovos su agresyviu mokesčių planavimu;

³ OL C 136, 2019 4 12, p. 1.

- (3) 2019 m. vasario 27 d. paskelbta 2019 m. Airijai skirta ataskaita. Joje įvertinta Airijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2018 m. liepos 13 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas⁴, tolesni veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir Airijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2019 m. vasario 27 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Airijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Visų pirma dėl didelės viešojo ir privačiojo sektorių skolos ir daug susikaupusių grynujų išorės įsipareigojimų Airija tampa neatspari neigiamiems sukrėtimams, tačiau srauto kintamieji toliau gerėja. Privačiojo sektoriaus skola išlieka didelė, tačiau augant ekonomikai ji toliau mažėja. Tarptautinių įmonių veikla ir toliau daro įtaką įmonių skolai. Namų ūkių skola iš esmės atitinka pagrindinius rodiklius, nors ir yra didelė, palyginti su disponuojamosiomis pajamomis. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola toliau mažės, o deficitas artės prie subalansuotos padėties. Kelerius metus būsto kainos augo sparčiai, tačiau neseniai augimas sulėtėjo. Būsto kainos daugiausia priklauso nuo ribotos pasiūlos ir nėra jokių aiškių pervertinimo įrodymų. Neveiksnių paskolų kiekis tebėra didelis, tačiau jis toliau mažėjo, net jei ilgalaikiai įsiskolinimai mažėja lėčiau;
- (4) 2019 m. nacionalinę reformų programą Airija pateikė 2019 m. balandžio 17 d., o 2019 m. stabilumo programą – 2019 m. balandžio 29 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁴ OL C 320, 2018 9 10, p. 27.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23 straipsnyje, Komisija, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimus, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą. Kaip naudotūsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Airijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2019 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad 2019 m. nominalusis balansas pagerės – iki 0,2 % bendrojo vidaus produkto (BVP) – ir toliau laipsniškai gerės, o 2023 m. bus 1,3 % BVP. Remiantis perskaičiuotu struktūriniu balansu⁶, vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. 0,5 % BVP struktūrinį deficitą, planuojama pasiekti ne vėliau kaip 2020 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP 2019 m. sumažės iki 61,1 % BVP ir toliau mažės iki 51,6 % 2023 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2020 m. ir vėliau, nebuvo pakankamai konkretizuotos;

⁵ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁶ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

- (7) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Airijai 2019 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų⁷ nominalų augimą, sudarantį 7,0 % 2019 m. ir atitinkantį leidžiamą 0,3 % BVP struktūrinio balanso pablogėjimą. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Airija 2019 m. laikysis rekomenduojamo fiskalinio koregavimo;
- (8) 2020 m. Airija turėtų pasiekti savo vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Remiantis Komisijos 2019 m. pavasario prognoze, tai dera su 3,7 % grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų didžiausiu nominaliu augimu⁸, atitinkančiu 0,7 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Prognozuojama, kad Airija pasieks vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Taip pat prognozuojama, kad valdžios sektoriaus bendroji skola toliau užtikrintai vis mažės (daugiau, nei reikalaujama pagal skolos taisyklę). Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2019 m. ir 2020 m. Airija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Atsižvelgiant į Airijos BVP ir šalies produkcijos skaičiavimų skirtumą ir susijusį poveikį skolos ir BVP santykiui, Airijos dabartines ciklines sąlygas ir išaugusią išorės riziką, būtų svarbu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;

⁷ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos. Remiantis Airijos išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m. Komisijos taikytas metodas atitiko Airijos valdžios institucijų savo 2017 m. biudžeto skaičiavimuose taikytą metodą – ji rėmėsi vidutiniu 2014 m. ir 2016 m. potencialaus augimo rodikliu.

⁸ Kaip ir 2019 m., remiantis išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m.

- (9) dėl stabilios gamybos apimtys augimo viešųjų finansų būklė toliau gerėjo, tačiau išlieka pajamų kintamumo rizika, ir dar yra galimybių padidinti pajamų atsparumą ekonomikos svyravimams ir neigiamiems sukrėtimams. Ekonominio kintamumo sąlygomis pajamų stabilumą padidintų mokesčių išlaidų aprėpties bei kiekio ribojimas ir mokesčių bazės išplėtimas. Nors Airija padidino turizmo veiklai taikomą lengvatinių pridėtinės vertės mokesčio tarifą, kai kurios naujos mokesčių priemonės daugiausia buvo skirtos mokesčiams mažinti ir lengvatomis. Be to, Airijoje esama daugiau galimybių padidinti mokesčių sistemos indėlį į aplinkosaugos tikslų siekimą. Tokios pastangos galėtų būti išskastinio kuro subsidijų mažinimas ir stipresnis kainų signalas investuotojams įsipareigojant laikytis anglies dioksido mokesčio didinimo per ateinantį dešimtmetį tvarkaraščio;
- (10) kad mokesčių sistemos taptų veiksmingesnės ir teisingesnės, labai svarbu kovoti su agresyviu mokesčių planavimu, kaip pripažinta 2019 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Airija ėmėsi priemonių kovoti su agresyviu mokesčių planavimu, tačiau aukštas autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimų, kaip BVP dalies, lygis rodo, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios bendrovės naudojasi Airijos mokesčių taisyklėmis. Kadangi Airijoje įsikūrusių įmonių atliekamiems autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimams į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamieji mokesčiai taikomi ribotai, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso;

- (11) išlieka ilgalaikio fiskalinio tvarumo rizika dėl išlaidų, susijusių su visuomenės senėjimu. Numatoma, kad išlaidos sveikatos priežiūrai padidės nuo 4,1 % BVP 2016 m. iki 5,1 % BVP 2070 m., o 2063 m. jos bus didžiausios – 5,2 %. Nors Airijos sveikatos priežiūros sistemoje yra dalykų, kurie veikia tinkamai arba pagerėjo, pati sistema yra neveiksminga, sunkiai tenkina paklausą ir neužtikrina koordinuotos ir integruotos priežiūros teikimo. Kad sumažintų didėjančią paklausos poveikį, Airijos Vyriausybė patvirtino *Sláintecare* įgyvendinimo strategiją ir sukūrė *Sláintecare* programos įgyvendinimo biurą, kad per ateinančius 10 metų Airijos sveikatos ir socialinės priežiūros tarnybos būtų visapusiškai reformuotos ir modernizuotos. Planuojama reforma – patikima vizija, kaip užtikrinti, kad sveikatos priežiūros sistema būtų visuotinai prieinama ir tvari, kad būtų patenkinti senėjančios visuomenės poreikiai, o priežiūra būtų perkelta į bendruomenę, daugiau dėmesio skiriant prevencijai. Tikėtina, kad tai turės teigiamą poveikį mažinant priklausomybę nuo intensyvios priežiūros, todėl sveikatos priežiūra taps ekonomiškai efektyvesnė. Tačiau trumpuoju laikotarpiu kyla pavojus, kad ji nebus įgyvendinta dėl sveikatos sistemos sunkumų sprendžiant dvigubo sveikatos draudimo rinkos klausimus ir veiksmingai valdant jos biudžetą, veiklos rezultatus ir darbo jėgą. Kad *Sláintecare* vizija būtų ilgainiui įgyvendinta, taip pat reikės apriboti trumpalaikes išlaidas;
- (12) nepaisant Vyriausybės pastangų riboti išlaidas socialinio draudimo pensijoms, numatoma, kad bendras pensijų sistemos deficitas ilguoju laikotarpiu smarkiai didės dėl to, kad pensijų išlaidos padidės nuo 5 % BVP 2016 m. iki 6,6 % 2070 m., o 2053 m. jos bus didžiausios – 7,5 %. Siekiant sustiprinti Airijos pensijų sistemos fiskalinį tvarumą labai svarbu laiku įgyvendinti visas pateiktas pensijų reformos veiksmų gaires;

- (13) siekiant padidinti Airijos našumą ir ilgalaikį integracinį augimą, būtina daugiau investuoti į įgūdžius, švietimą bei mokymą ir socialinės įtraukties užtikrinimą. Dėl didėjančios įtampos darbo rinkoje ir dėl kai kuriuose sektoriuose atsirandančio įgūdžių trūkumo ir neatitikties reikia stengtis pasiekti neaktyvias potencialių darbuotojų grupes ir investuoti į neišnaudotą žmogiškąjį kapitalą. Yra galimybių skatinti kvalifikacijos kėlimą, o švietimo programas ir profesinį mokymą geriau priderinti prie darbo rinkos poreikių. Tai, kad pagrindinius skaitmeninius įgūdžius turi nedidelė procentinė dalis suaugusiųjų darbo jėgos, reikia toliau investuoti į mokymą ir kvalifikacijos kėlimą darbo vietoje. Investicijos siekiant sudaryti sąlygas gauti kokybiškų ir įperkamų vaikų priežiūros paslaugų ir nacionalinės vaikų priežiūros sistemos diegimas padės padidinti gana žemą moterų užimtumo lygį. Neįgaliųjų dalyvavimas darbo rinkoje yra vienas iš mažiausių Europoje. Mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose gyvenančių žmonių skaičius tebėra vienas didžiausių Sąjungoje, o tai rodo, kad šiai konkrečiai grupei remti reikia įtraukesnių ir tikslingesnių aktyvumo skatinimo strategijų;
- (14) po ekonomikos nuosmukio kelerius metus trukęs mažų investicijų laikotarpis atsiliepia galimybėms gauti įperkama būstą bei socialinį būstą ir tinkamos netaršaus transporto ir energijos, vandens tiekimo ir itin didelės spartos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros užtikrinimui, o tai savo ruožtu yra kliūtys verslo investicijoms. Be to, per pastaruosius 5 metus labai išaugo kelių transporto išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Infrastruktūros tobulinimas kartu su teritorijų planavimu galėtų būti labai svarbūs veiksniai, skatinantys būsto pasiūlos gerinimą, privačiojo sektoriaus investicijų didėjimą, našumo augimą ir užtikrinantys subalansuotą regionų ekonominį vystymąsi. Tebėra labai svarbu užtikrinti perspektyvų junglumą ir pakankamus skaitmeninius įgūdžius, kad vietos bendrovės galėtų veiksmingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, o vidaus informacinių ir ryšių technologijų sektorius klestėtų. Išlieka didelių iššūkių, susijusių su galimybe naudotis itin sparčiu plačiajuosčiu ryšiu, visų pirma kaimo vietovėse. didesnės investicijos į švarios energijos, netaršaus ir viešojo transporto, vandens tiekimo infrastruktūrą, taip pat didesnės pastangos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiosios energijos ir žiedinės ekonomikos srityse padėtų Airijai vykstant šalies perėjimui prie mažo anglies dioksido kiekio ir aplinkos taršai atsparios ekonomikos;

- (15) nors pradėjus įgyvendinti Nacionalinį vystymo planą galiausiai būtų galima užtikrinti papildomą pagrindinę infrastruktūrą, silpnas statybos sektoriaus pajėgumas galėtų tapti kliūtimi siekiant planą įgyvendinti laiku. Be to, įvairinant jūrų transporto ir energetikos jungtis su žemynine Europa galėtų didėti ekonomikos atsparumas išorės sukrėtimams. Airija iki šiol nesugebėjo atsieti ekonomikos augimo nuo išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir oro teršalų kiekio. Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis nuolatos augo, ypač transporto, žemės ūkio, energetikos sektoriuose ir apstatytoje aplinkoje. Dėl nepakankamos pažangos šioje srityje Airijai bus sunkiau vykdyti savo įsipareigojimus Sąjungai, taip pat dėl to padidės būsimų veiksmų išlaidos;
- (16) nuolatinis pasiūlos trūkumas ir didėjanti paklausa toliau skatina nekilnojamojo turto kainų šuolius. Nors nepanašu, kad 2017 m. kainos būtų pervertintos, susirūpinimą pradeda kelti įperkamumas. Dėl nepakankamų investicijų ir statybų per pastarąjį dešimtmetį būsto pasiūlos trūkumas taip pat turi įtakos socialiniam būstui. Nors apskaičiuota, kad socialinio būsto paklausa bus apie 72 000 vienetų, 2019 m. planuojama pastatyti tik 10 000 vienetų. 17 000 namų ūkių bus teikiama parama pagal Airijos paramos aprūpinimui būstu išmokų arba būsto nuomos sistemą, tačiau kyla pavojus, kad dėl to labai padidės nuomos kaina privačiojoje nuomos rinkoje, kurioje pasiūla jau dabar nedidelė. Nepakankamai apgyvendinta labai daug socialinių būstų, ypač Dublino teritorijoje, iš dalies dėl pasenusios paveldėjimo praktikos. Padėtį dar labiau apsunkina šie veiksniai: netinkamas įvairių teikiamų socialinių būstų rūšių derinys ir labai ribotos galimybės gauti įperkamą būstą ir būstą, kurio nuomos kaina grindžiama būsto užtikrinimo sąnaudomis (angl. *cost-rental*). Tai yra viena iš pagrindinių priežasčių, dėl kurių nuolat didėjo žmonių ir šeimų, gyvenančių laikinuose būstuose, skaičius, o benamystės rodikliai 2019 m. vasario mėn. pasiekė naujas rekordines aukštumas;

- (17) siekiant remti stabilesnį ir atsparesnį našumo augimą šalyje, labai svarbu skatinti vidaus įmonių inovacijų lemiamą našumą. Verslo mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) išlaidos toliau didėja, tačiau jos tebėra mažesnės už Sąjungos vidurkį ir labai koncentruotos užsienio kapitalo įmonėse. Yra galimybių pritaikyti inovacijų politiką taip, kad būtų daugiau remiamos Airijos mažosios ir vidutinės įmonės (MVI). Netiesioginė parama (t. y. mokesčių kreditai) tebėra pagrindinė viešojo sektoriaus paramos MTTP priemonė Airijoje (80 % visos viešojo sektoriaus paramos). Stipresni tarptautinių įmonių ir vietos įmonių tarpusavio ryšiai galėtų padėti pagerinti inovacijų sklaidą visoje ekonomikoje. Be to, glaudesnis įmonių ir valstybinių mokslinių tyrimų centrų tarpusavio bendradarbiavimas taip pat padidintų inovacijų potencialą;
- (18) nors nedidelis viešųjų MTTP lygis ir toliau kelia susirūpinimą (1,05 % BVP, palyginti su 2 % Sąjungos vidurkiu), neseniai priimta 2019 m. Airijos ateities darbo vietų programa yra perspektyvus pagrindas inovacijoms ir technologiniams pokyčiams skatinti ir MVI našumui didinti. Tačiau visiškas jos įgyvendinimas priklausys nuo to, ar pakankamai padidės viešosios išlaidos moksliniams tyrimams bei inovacijoms ir ar neseniai priimta programa taps konkrečiomis politikos priemonėmis. Dabartiniame plataus užmojo priemonių sąrašė vis dar trūksta svarbių detalių ir tikslų įgyvendinimo datų. Pavyzdžiui, kalbant apie veiksmus, kurių turi būti imtasi 2019 m., nebuvo nustatyta jokių priemonių, kuriomis būtų didinamos galimybės gauti ilgalaikių investicijų į nuosavą kapitalą, kad būtų remiamos vietos bendrovių pastangos vykdyti veiklą platesniu mastu. Politikos priemonių derinys, kuriuo siekiama paskatinti MVI investuoti į naujas technologijas, apima mokesčių kreditų ir nemokestines paskatas, kad MVI investuotų į inovacijas, tačiau šių priemonių santykinis mastas vis dar nežinomas. Į 2019 m. Airijos ateities darbo vietų programą neįtraukta konkrečių veiksmų ir siektinų rezultatų, kuriais būtų šalinamas Airijos atotrūkis nuo kitų valstybių narių diegiant perspektyvius plačiajuosčio ryšio tinklus, laikantis Sąjungos gigabitinės visuomenės sukūrimo iki 2025 m. tikslų. Tikimasi, kad Nacionalinis plačiajuosčio ryšio planas padės panaikinti šį atotrūkį;

- (19) Airijos regioniniai skirtumai yra dideli ir per pastarąjį dešimtmetį didėjo. Palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, Airijos ekonominiai skirtumai tarp regionų yra gana dideli pagal BVP vienam gyventojui. 2000–2016 m. pietų ir rytų regionuose BVP vienam gyventojui padidėjo 74 % – 63 procentiniais punktais daugiau nei pasienio, vidurio ir vakarų regionuose – ir po 2012 m. jis didėjo sparčiau. Iki 2016 m. BVP vienam gyventojui pietų ir rytų regionuose buvo 2,6 karto didesnis nei pasienio, vidurio ir vakarų regionuose. 2000–2016 m. laikotarpiu prie BVP augimo 62 procentiniais punktais prisidėjo Dublino teritorija, kurioje gyvena 40 % Airijos gyventojų;
- (20) reglamentavimo kliūtys verslumui (visų pirma tam tikri teisės aktai, susiję su komercinės paskirties nekilnojamoju turtu ir teisinėmis paslaugomis) neigiamai veikia įmonių steigimąsi ir veiklos nutraukimą, taigi ir vietinių Airijos įmonių našumą. Iššūkių kelia kliūtys patekti į mažmenines rinkas. Airija yra tarp penkių šalių, kuriose yra daugiausia procedūrinių reikalavimų, susijusių su mažmeninės prekybos vietų kūrimu. Mažmenininkai susiduria su procedūrinėmis kliūtimis, dėl kurių vėluojama atidaryti naujas parduotuves ir padidėja atidarymo išlaidos ir dėl kurių gali būti daromas neigiamas poveikis rinkos struktūrai ir dinamikai;
- (21) naujasis Teisinių paslaugų reguliavimo įstatymas dar turi būti įgyvendintas, nes nors ir vyksta parengiamosios konsultacijos, vis dar labai vėluojama pradėti taikyti taisykles. Vis dar nėra aiškumo, ar atsiras galimybės ginčo teisenos atvejais profesinių asociacijų specialistams tiesiogiai pateikti bylos medžiagą baristeriams, taip pat galimybės juridiniams asmenims tapti visų rūšių teisinės praktikos partneriais. Tačiau reikia vengti pernelyg sudėtingų daugiasritės praktikos veikimo ir valdymo taisyklių. Vienas svarbiausių prioritetų – ryžtingas neterminuotų reformų įgyvendinimas. 2019 m. Airijos ateities darbo vietų programos „Plataus užmojo tikslu 2.3“ turėtų būti sprendžiamos problemos, susijusios su teisinių paslaugų išlaidomis, tačiau vienintelis 2019 m. siektinas rezultatas – preliminarus, o jo įgyvendinimo laikas – neaiškus. Vėlavimas įgyvendinti šią reformą didina teisinių paslaugų kainą Airijoje, o tai žalinga įmonių, visų pirma MVI, ir fizinių asmenų interesams. Kadangi teisinės paslaugos yra svarbios kitų verslo paslaugų sąnaudoms, apribojimai tame sektoriuje didina kitų paslaugų (pvz., draudimo) išlaidas;

- (22) neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis ir toliau mažėjo: per metus iki 2018 m. ketvirto ketvirčio jis sumažėjo 4,4 procentinio punkto iki 5,5 %. Bankai sėkmingai siekia savo mažinimo tikslų: prie to prisideda parduoda portfelių pardavimas, restruktūrizavimo pastangos ir didėjančios nekilnojamojo turto kainos. Ilgalaikių hipotekinių įsiskolinimų (pradelstų daugiau kaip dvejus metus) tebėra palyginti daug – dėl šios priežasties neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis išlieka didesnis už euro zonos vidurkį. Siekiant šalinti neveiksnių paskolų problemų sprendimo socialinį ir ekonominį poveikį, be kita ko, pažeidžiamiesiems namų ūkiams, pasiūlyta nemažai iniciatyvų ir teisės aktų projektų, pavyzdžiui, teisės akto projektas dėl nepardavimo be sutikimo. 2018 m. pradėjo visapusiškai veikti vartojimo paskoloms skirtas kreditų registras ir jis bus labai svarbus vertinant, ar paskolos gavėjai yra pajėgūs tvarkyti savo skolas. Galimybės taikyti nemokumo procedūras ir teisminės bei neteisminės galimybės spręsti įsiskolinimų problemas tebėra ribotos. Tolesnis ilgalaikių hipotekinių įsiskolinimų mažinimas, kartu remiantis pažeidžiamiesiems namų ūkiams skirtomis iniciatyvomis ir nekeliant nepagrįstų kliūčių spręsti neveiksnių paskolų klausimą, išlieka problema ir padėtį reikia nuolatos stebėti;
- (23) tam tikrus rekomendacijose nustatytus trūkumus, visų pirma 2019 m. šaliai skirtos ataskaitos D priede nurodytose srityse, galėtų padėti pašalinti 2021–2027 m. Sąjungos fondų programavimas. Tai suteiktų Airijai galimybę nustatytuose sektoriuose kuo geriau panaudoti tuos fondus, atsižvelgiant į regioninius skirtumus;
- (24) per 2019 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Airijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2019 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2019 m. stabilumo programą, 2019 m. nacionalinę reformų programą ir tolesnius veiksmus, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai Airijos fiskalinei ir socialinei bei ekonominei politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (25) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2019 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės⁹, kad Airija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;

⁹ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

(26) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2019 m. nacionalinę reformų programą ir 2019 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1 ir 3 rekomendacijose. Šios rekomendacijos taip pat padeda įgyvendinti 2019 m. euro zonai skirtą rekomendaciją, visų pirma antrą rekomendaciją euro zonai. Toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje nurodytos fiskalinės politikos priemonės, *inter alia*, padeda naikinti disbalansą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola,

REKOMENDUOJA Airijai 2019 m. ir 2020 m. imtis šių veiksmų:

1. 2020 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Atriboti mokesčių išlaidų aprėptį bei kiekį ir išplėsti mokesčių bazę. Toliau taisyti mokesčių sistemos aspektus, kurie gali sudaryti palankesnes sąlygas agresyviai planuoti mokesčius, ir visų pirma dėmesį skirti mokėjimų į užsienį klausimui. Spręsti numatomo su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų didėjimo klausimą didinant sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumą ir visiškai įgyvendinant numatytus pensijų reformos planus.
2. Teikti individualizuotą aktyvios integracijos paramą ir palengvinti kvalifikacijos kėlimą, visų pirma pažeidžiamoms grupėms ir mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose gyvenantiems žmonėms. Didinti galimybes gauti įperkamų ir kokybiškų vaikų priežiūros paslaugų.
3. Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir į energetikos pertvarką, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą, tvarų transportą, vandens tiekimo, skaitmeninę infrastruktūrą ir įperkamą būstą bei socialinį būstą, atsižvelgiant į regioninius skirtumus. Įgyvendinti priemones, be kita ko, numatytas Ateities darbo vietų kūrimo strategijoje, siekiant įvairinti ekonomiką ir didinti Airijos įmonių – visų pirma MVI – našumą, naudojant daugiau tiesioginio finansavimo priemonių moksliniams tyrimams ir inovacijoms skatinti ir mažinant reglamentavimo kliūtis verslumui.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas